

**VSEŽIVLJENJSKO UČENJE ZAPOSLENIH,
KOMPETENČNI CENTRI N KAKO DO
NOVIH DELOVNIH MEST**

DAMJANA KOŠIR

**Generalna direktorica direktorata
za trg dela in zaposlovanje**

**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO
IN SOCIALNE ZADEVE**

SMERNICE ZA IZVAJANJE UKREPOV AKTIVNE POLTIKE ZAPOSLOVANJA V OBDOBJU 2012 - 2015

Cilji izvajanja ukrepov APZ, določeni v strateških dokumentih Slovenije:

- prispevati k **večji zaposljivosti in zaposlenosti starejših**, glede na to, da imamo v Sloveniji eno najnižjih stopenj zaposlenih v starostnem obdobju od 55 do 64 let – *izhodišče 35 %*
- z izvajanjem ukrepa usposabljanje in izobraževanje prispevati k **večji usposobljenosti aktivnega prebivalstva** in s tem k možnosti, da zaseda produktivnejša delovna mesta, ki prinašajo večjo dodano vrednost – *izhodišče 4,2 % vključenih aktivnih prebivalcev v ukrep “usposabljanje in izobraževanje”*
- z razvojem socialno razvojnih projektov (socialno podjetništvo, prenova javnih del..) prispevati k večji možnosti zaposlovanja ranljivih skupin na trgu dela in s tem k **višji splošni zaposlenosti prebivalcev** v starostnem obdobju 20 – 64 let – *izhodišče 67,8 %*
- S spodbujanjem zaposlovanja mladih **zmanjšati segmentacijo mladih na trgu dela** in znižati stopnjo brezposelnosti mladih – *izhodišče 18,6 %*

UKREPI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA – USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE

leto	ukrepi aktivne politike zaposlovanja (APZ) – v EUR	usposabljanje in izobraževanje (UI) – v EUR	Delež UI v APZ
2008	44.072.938	9.938.371	22,5
2009	88.556.532	25.649.903	29,0
2010	116.839.963	25.484.853	21,8
2011	89.018.381	20.217.004	22,7
2012 - plan	83.199.998	23.869.582	28,9

VKLJUČENI V USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE V OKVIRU APZ

	2010	2011
vsi vključeni	39.211	24.661
zaposleni	11.180	8.621
brezposelni	28.031	16.040

KAJ ŽELIMO DOSEČI S PROJEKTI USPOSABLJANJA IN IZOBRAŽEVANJA ZAPOSLENIH?

- povečati nivo znanja, veščin, kompetenc zaposlenih
- spodbuditi načrtovanje razvoja človeških virov v podjetjih
- povečati konkurenčnost zaposlenih in podjetij
- spodbuditi prenos znanja med podjetji
- zmanjšati strukturna neskladja na trgu dela

VLOGA EVROPSKEGA SOCIALNEGA SKLADA PRI USPOSABLJANJU IN IZOBRAŽEVANJU ZAPOSLENIH

Vsa sredstva za (so)financiranje usposabljanje in izobraževanje zaposlenih v okviru aktivne politike zaposlovanja se zagotavljajo s sofinanciranjem Evropskega socialnega sklada

Doslej (so)financirano:

- sofinanciranje usposabljanja in izobraževanja posameznikov, ki so v rednem delovnem razmerju – projekt “Znanje uresničuje sanje” – 6.522 *udeležencev, 1,7 mio EUR*
- usposabljanje delavcev, ki so bili napoteni na čakanje na delo na podlagi interventnega zakona o delnem povračilu nadomestila plače za čas čakanja na delo – 10.537 *udeležencev, 3,5 mio EUR*
- kompetenčni centri – 2,75 *mio EUR, usposabljanja še v planu*
- izobraževanje in usposabljanje zaposlenih za večjo konkurenčnost in zaposljivost – 6.365 *udeležencev, 1,7 mio EUR*

VLOGA EVROPSKEGA SOCIALNEGA SKLADA PRI USPOSABLJANJU IN IZOBRAŽEVANJU ZAPOSLENIH

Projekti na začetku izvajanja oziroma v pripravi:

- vseživljenjska karierna orientacija: delodajalci in zaposleni
- kompetenčni centri 2
- Sofinanciranje usposabljanja zaposlenih, starejših od 50 let

Kako kljub krizi do novih delovnih mest in usposobljenih kadrov tudi s podporo aktualnega dogajanja v EU

- Evropska komisija je aprila objavila sveženj desetih dokumentov, s katerimi želi dopolniti sklepe Evropskega sveta o nujnosti gospodarskega okrevanja s pomočjo novih delovnih mest in opredeliti srednjeročne cilje strategije Evropa 2020.
- Sporočilo svežnja je predvsem **ustvarjanje novih delovnih mest kot glavno orodje za oživitev gospodarske rasti**. Hkrati to pomeni pravi odziv na strukturne spremembe, kot so prehod na zeleno gospodarstvo, staranje prebivalstva in tehnološke spremembe v EU.
- Komisija izpostavlja tri področja, ki kljub gospodarski krizi izkazujejo letne potrebe po 3-5% novih zaposlitev:
 - 1 ZELENE ZAPOSLOTITVE (zaposlitve, povezane z varovanjem okolja)
 - 2 BELE ZAPOSLOTITVE (zaposlitve v zdravstvu in negi)
 - 3 INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKE TEHNILOGIJE (IKT)

Vsaj dve področji (zelene in IKT zaposlitve) je mogoče direktno povezati s kemijsko industrijo, zato so zaključki Komisije zelo aktualni za razvoj kadrov, ki jih evropska kemijska industrija potrebuje za svojo prihodnost.

IKT je eno redkih področij, kjer se povpraševanje po kadrih povečuje 3% letno in to ne glede na gospodarsko krizo.

- Kljub temu se **v EU vedno manj mladih odloča za poklic informatika**, ne glede na veliko povpraševanje, tudi zaradi percepcije, da je za tovrstno zaposlitev potrebno imeti posebno diplomu s tega področja.
- Praksa kaže drugače: IKT spretnosti so postale del vsakdana in niso le stvar specialistov informatikov, saj jih **kar 55 % dela izven same IKT industrije** in da ima ta dinamična panog precejšnje možnosti preusposabljanja, dousposabljanja in priučitve.

- K povpraševanju po IKT kadrih v EU pripomore tudi zaznaven trend upokojevanja ter koncentriranje IKT specialistov izven EU (Indija, Kitajska).
- Nedvomno so **IKT veščine** vstopnica za zaposlitve v kateremkoli sektorju ekonomije in **zmanjšujejo riziko brezposelnosti**. Medtem ko se za mlade predpostavlja “naravna” sposobnost obvladovanja IKT veščin, pa za starejše delavce pomanjkanje teh veščin predstavlja veliko oviro za novo zaposlitev: kar **20% večji riziko brezposelnosti v starostnem obdobju 50-64 let kljub temu, da gre za visoko izobražene ljudi**.
- **Za mlade** IKT veščine zagotovo pomenijo pomemben del uspeha pri prvi zaposlitvi : navedba le-teh v življenjepisu poveča verjetnost, da jih pokličejo na razgovore.

- IKT tudi omogoča **razvoj novih vzorcev dela**. Ne omogoča le dela od doma in tako poskrbi za lasten tempo dela, pač pa tudi pripomore k usklajevanju z obveznostmi starševstva in skrbi za starejše člane družine.
- IKT je tudi okolje za digitalne socialne inovacije. Predstavlja varnostno **mrežo za mlade samostojne podjetnike** v okviru t.i. inkubatorjev, takšne in podobne mreže pa so potencial za t.i. “**kolektivno inteligenco**”, ki je še kako potrebna za iskanje dobrih odgovorov na družbene probleme.

ZELENE ZAPOSLOTITVE so prav tako kot IKT panoga v preteklih desetletjih postale del transformacije globalne družbe in gospodarstva. Hiter razcvet informacijskih znanj je spremenil vse procese in panoge v gospodarstvu. Podobno se svet spreminja, ko želimo postati nizkoogljična družba s poudarkom na učinkoviti in obnovljivi rabi virov, posebno energije.

- Povprečna letna **rast zelenih zaposlitev je 2-3%**, največjo dinamiko doživljajo solarne, vetrne in tehnologije povezane z biomaso, predvsem v Evropi je najbolj **v ospredju sektor obnovljivih virov**. Kriza na dinamiko odpiranja novih delovnih mest ne vpliva negativno.
- Simulacije kažejo, da na odpiranje delovnih mest (katerihkoli, ne le zelenih) pozitivno vpliva **ciljna uporaba okoljskih taks** za okoljske investicije.

- Predvsem pa je pomembno poudariti, da so investicije v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije lahko **pomemben stimulus za gradbeni in proizvodni sektor**, torej tam, kjer so odpuščanja zaradi krize najbolj boleča. Nekatere države so del protikriznega proračuna 2008 namenile prav za zelene investicije gradbenega sektorja (Koreja npr. je več kot 80 % vsega protikriznega proračuna namenila za zelene investicije).
- Postopni premik pozelenitve v gospodarskih panogah bo povzročil tudi redefiniranje številnih delovnih mest. Zaradi multidisciplinarnosti, ki jo pozelenitev prinaša, bodo delodajalci iskali delavce s **transverzalnimi kompetecami**.
- Takšne **veščine bo mogoče uporabiti vsepovsod**: strateško planiranje, vodenje, sposobnosti upravljanja, komunikacije, svetovanja končnim uporabnikom, koordinacija, analiza tveganj, prilagajanje in prenos znanj.

- Na pohodu **bodo inženirska znanja iz naravoslovja, matematike, fizike, kemije**. (Slovenija letos prvič po dolгих letih zaznava porast vpisa na visokošolske študije s tega področja, kar je spodbudno!)
- V začetku lahko pričakujemo, da bodo **največ koristi odnesli viskokvalificirani delavci**, vendar potrebe po nižje in srednje izobraženih ne bodo usahnile, le dopolniti bo treba njihova znanja, da bodo kos napredku tehnologije.
- Največ novih zaposlitev v EU na splošno nastane **v MSP podjetjih**, ki navadno nimajo možnosti in sredstev usposabljanja svojih zaposlenih, kaj šele zelenih znanj, zato bo to eno od pomembnih nalog za bodoče.

Namesto zaključka:

Obe predstavljeni panogi sta v EU bolj moški kot ženski; v IKT je zaposlenih le 20% žensk, v zelenih panogah še manj. V prihodnje bo torej ključno, da so te zaposlitve predvsem kvalitetne in nudijo delavcu vso ustrežno varnost. Le tako bo mogoče doseči bolj enakomerno zastopanost spolov in hkrati **izkoristiti prednost mešanih kolektivov za nadaljnji napredek podjetja in panoge.**